

139 . Rupea | Județ: Brașov | Punct: Dealul Cohalmului - Cetatea Rupea | Anul: 2011

Anul: 2011

Cod RAN: 40401.09

Perioade: Evul Mediu

Epoci: Epoca medievală timpurie, Evul Mediu

Tipuri sit: amenajare/construcție

Categorii sit: Apărare (construcții defensive)

Autori: Adrian Andrei Rusu, Oana Toda

Instituții: Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca

Raport

Arheologia de la Cetatea Rupea s-a derulat în anul 2011 ca parte integrantă a proiectului „Reabilitarea și extinderea infrastructurii orașului Rupea, județul Brașov” din cadrul Programului Operațional Regional, care presupune și ample lucrări de restaurare și refuncționalizare a fortificației medieval-moderne.

Demararea lucrărilor de reabilitare a monumentului (anul 2010) a impus automat și supravegherea arheologică a acestora, constând în principal din degajări ale acumulărilor rezultate din degradarea componentelor cetății în vederea restaurării și refuncționalizării acestora precum și pentru stabilirea unor trasee turistice adecvate și dotarea cetății cu utilități. Faza de lucru a Proiectului a „sărit” peste cercetarea preventivă și procuratoare de date de proiectare, obligând pe arheologi să deruleze o activitate trudnică, aflată în coasta șantierului de reconstrucție. Sub amenințarea pierderii calendarului de finanțare și a auditului european, fiecare dintre componentele majore ale cetății a trebuit însoțit de o nouă documentație în vederea obținerii „pe bandă” a avizării proiectelor și execuțiilor. În cursul anului 2011, managerul principal de proiect a fost schimbat, necesitând noi aranjamente contractuale.

După ce, în anul 2010, principalele zone vizate au fost drumurile exterioare de acces, platoul din exteriorul cetății (NNV) și incinta Cetății de Jos - incinta IV - (cu obiective concrete Turnurile Porții, Slăninii, Slujitorilor, Casa paznicului, Magazia militară), campania anului 2011 a prevăzut supravegherea amenajărilor de teren din Cetatea de Mijloc (incintele II și III) cu puncte principale de interes istoric, din dreptul porților de acces în incintele III și I (Turnul Pulberăriei - Cetatea de Sus), al Turnurilor Ungrei, Scribilor, Pentagonal, Capelă și al încăperilor adosate laturilor de est și de sud ale incintei II.

Datorită depunerilor masive de pe aproape întreaga suprafață a Cetății de Mijloc, care afectau lucrările de conservare-restaurare la mai toate obiectivele majore amintite mai sus, s-a trecut la sondarea pe cale arheologică a fiecăruia în parte, pentru recuperarea relevanțelor stratigrafice și soluționarea unor aspecte insolite apărute în cazul unora dintre construcții pe parcursul lucrărilor. Motivația acestor intervenții se regăsește în absența unei cercetări arheologice preventive ample care să preceadă demararea proiectului.

În cazul Turnului Capelă prin sondajul S7 (6 x 2 m) s-a avut în vedere degajarea acumulărilor din dreptul intrării de la subsolul construcției, scoțând la iveală o structură de zidărie exterioară tunului cu rol de delimitare și protecție a respectivei zone de acces.

Poarta Cetății de Mijloc și Turnul Ungrei au fost abordate prin sondajele S8 (2,6 x 4,8 m), C11 (5 x 3,8 m), C12 (2 x 1,6 m), C12A (5,5 x 3,5 m) și C13 (4,9 x 2,5 m), rezultând nivelul original de călcare de pe cadrul porții carosabile, precum elemente de zidărie aparținând unor structuri de apărare a acesteia (zidurile surprinse în interiorul incintei III ca flancând poarta, cu datare în perioada modernă) și unei faze inițiale a Turnului Ungrei (dezvelite în incinta IV), anterioare construirii zidului de incintă care astăzi face legătura cu Turnul Pentagonal (cu posibilitate de datare la finalul perioadei medievale).

C6 (2,5 x 2 m) a urmărit clarificarea relației dintre Turnul Scribilor și zidul estic al incintei II sondând

totodată și intrarea parțial obturată de la subsolul turnului. A fost observată o fază timpurie a incintei II, anterioară construirii turnului (secolul al XV-lea), suprapusă de către acesta din urmă. Zidăria în discuție a fost regăsită și la fundația laturii de sud a Turnului Pentagonal, în cadrul S10 (8 x 3,5 m), parțial servind drept fundației atât pentru noul zid de curtină, cât și pentru cel al turnului.

Pe traseul incintei II, au fost practicate câteva sonde în funcție de necesitățile impuse de coborârea nivelului de călcare prin înlăturarea depunerilor târzii. Astfel, pe latura estică C7 (3,2 x 2 m) a scos la iveală un zid adosat curtinei și o podea lutuită aparținând uneia dintre construcțiile semnalate în această zonă pe planul cetății de la 1900, astăzi dispărute, totodată surprinzând și aici la nivelul fundațiilor un traseu ușor diferit al incintei în faza sa veche de funcționare. O altă încăpere (cu podea din lut și ziduri legate cu mortar și lut) a fost dezvelită pe latura sudică a incintei prin C8 și C8A, observându-se că acest gen de construcție reprezintă o inserție arhitecturală târzie, deoarece suprapune niveluri de depunere cu material aparținând secolului al XVII-lea. C 10 (3 x 2 m) a furnizat date referitoare la succesiunea depunerilor stratigrafice din imediata vecinătate a stâncii pe care este ridicată Cetatea de sus. Pe latura vestică a Cetății de Mijloc (incinta II) s-au practicat C16 (4,85 x 4,5 m) și S9 (6 x 2,5 m), oferind date despre relațiile dintre incintele II și III ale fortificației (C16), respectiv despre unul dintre turnurile demolate ale cetății (S9), surprinzându-se intrarea la primul nivel al acestuia și o podea lutuită.

Un sondaj (2,6 x 2,5 m) s-a efectuat la accesul spre incinta I (Cetatea de sus), pentru obținerea nivelului de călcare original de pe cadrul porții Turnului Pulberăriei. Depunerile de pe cadrul porții sunt toate de dată târzie (contemporane), însă s-a putut observa și la nivelul fundațiilor prima fază de funcționare a turnului.

Unicele sonde realizate până acum în Cadrul Cetății de sus sunt reprezentate de către casetele C14 (1,5 x 1 m) și C15 (1,8 x 1,5 m), practicate la exteriorul, respectiv interiorul încăperii cunoscute sub numele de Camera de sus, pentru obținerea cotelor de fundației.

Tot „din mers” arheologia a impus refacerea proiectelor pentru Turnul porții de intrare, pentru protecția împotriva căderilor de stânci de bazalt, pentru necesitatea acoperirii ori realizării unor noi soluții de acoperire la componente diferite de cele inițial avute în vedere.

Exceptând vestigiile medievale și moderne, unele dintre sonde (cele practicate în zona Turnului Ungrei și a Turnului Pentagonal) au surprins și nivelul de locuire preistoric (epoca bronzului, cel mai probabil cultura Coțofeni). Singurul complex identificat pare să fi fost o groapă menajeră (în cadrul C11), recuperarea sa fiind însă parțială, datorită deranjării ei de către construcțiile moderne.

Materialele recoltate constau în principal din veselă ceramică modernă (secolele XVII-XIX), medievală (secolele XV-XVI - incinta II), fragmente de cahle de sobă (secolele XVI-XVIII), piese din fier (gloanțe de arcebuza, vârf de suliță, cuțite etc.), monede (perioada modernă), nivelul preistoric furnizând material ceramic (veselă, greutate pentru războiul de țesut?) și un răzuitor din os.

Informații suplimentare online

[Raportul 4857 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
